

Asia: OKM/70/040/2016

Lausuntopyyntö selvityksestä lainsäädännön muutostarpeista rinnakkaistallentamisen edistämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1) Yhdyttekö selvittäjän näkemykseen eri ratkaisuvaihtoehdoista ja suosituksesta toteutettavaksi vaihtoehdoksi?

Kannatamme selvittäjän ehdottamaa ratkaisuvaihtoehtoa eli säännöstä tekijänoikeuslakiin. Lainsäädännön ohjaus tutkimuksen avoimuuden toteutumiseksi on tärkeää. Tieteellistä tutkimusta rahoitetaan pääosin julkisista varoista, joten tutkimustiedon tuominen lakimuutoksella rinnakkaisjulkaisemisen piiriin on kannatettavaa. Kyseessä on tärkeä tietopoliittinen linjaus.

2) Millä tavoin selvittäjän suosittama ratkaisuvaihtoehtoa voitaisiin parantaa (sisällöllisesti tai teknisesti)?

Selvityksessä ehdotettu määritelmä ”tieteellinen kirjoitus on syntynyt sellaisessa tutkimuksessa, jota on ainakin pääosin rahoitettu julkisista varoista”, vaatii selkeämpää muotoilua. Asetuksessa tulisi tarkemmin määritellä, mitä tutkimusta rinnakkaistallentamisen oikeus koskee.

Lisäksi tulisi selvittää, mitkä tahot yliopistojen ja tutkimuslaitosten lisäksi kuuluvat sääntelyn piiriin. Koskeeko tämä myös ammattikorkeakouluja, valtion virastoja ja erilaisia julkisella rahoituksella toimivia laitoksia? Yleisen edun kannalta olisi toivottavaa, että rinnakkaistallentamisen oikeus kattaisi mahdollisimman laajan kentän julkisilla varoilla tuotettua tutkimusta.

Esitetyn asetuksen kohdassa 4 mainitut suoja-ajat (kustantajien embargo-ajat) ovat pitkiä, eri pituisia ja asettavat eri tieteenalat eri asemaan. Suoja-ajan tulisi olla sama tutkimusalasta riippumatta. Yleisen edun ja tieteellisen tiedon saatavuuden näkökulmasta suoja-ajan tulisi olla mahdollisimman lyhyt.

3) Mitä vaikutuksia selvittäjän suosittamalla ratkaisuvaihtoehdolla olisi? Kuvailkaa mielellään vaikutukset määrällisesti tai laadullisesti, jos mahdollista.

Selvittäjän suosittaman ratkaisuvaihtoehdon seurauksena rinnakkaistallentaminen lisääntyisi ja rinnakkaistallentamisen prosessi yliopistoissa, tutkimuslaitoksissa ym. helpottuisi.

Esitetty ratkaisuvaihtoehto suoja-aikoinen on varsin maltillinen. Esitys tukisi avoimen tieteen linjauksia sekä tiedeyhteisön omaa pyrkimystä avoimeen julkaisemiseen ja tiedonvaihtoon. Jos nyt akateemisten artikkelien piraattipalvelu Sci-hubissa julkaistaan valtaosa tieteellisestä tutkimuksesta.

Vaikutukset ulottuisivat laajasti tieteellisiin kirjastoihin. Rinkkaistallentamisen volyymin kasvaminen toisi kirjastoille lisää työtä ja tämä pitäisi huomioida myös resurssoinnissa.

Lisäksi Suomessa tulisi tarkastella rinnakkaistallentamisen alustoja. Voisiko Suomen kaltaisella suhteellisen pienellä alueella toimia yksi kansallinen julkaisualusta?

4) Muuta huomioitavaa.

-

Maarno Rauha
Suomen kirjastoseura ry